

SLOVENSKI PRIMOREC

UREDNIŠTVO in UPRAVA v Gorici v ulici
Orzoni štev. 38 — Cena oglasom po dogovoru.

KATOLIŠKI TEDNIK

IZIDE VSAK ČETRTEK
Poštni čekovni račun št. 11/5092

Leto II. Štev. 14

GORICA DNE 4. APRILA 1946.

Cena L. 4.—

Dolžnosti duhovnikov v sedanji uri

Govor sv. očeta

V nedeljo 17. marca je sprejel sv. oče v posebni avdijenci postne pridigarje in mestne župnike rimskega mesta. Ob tej priliki je imel najprej važen nagovor, kjer jim je dal smerice za njihovo pridiganje in delovanje v sedanjem času. Govor je precej dolg, zato ga ne moremo objaviti v celoti. Prinašamo le glavne odstavke, ki pa bodo kljub temu nam duhovnikom in našim vernim Slovincem povedali, kakšno naj bo po željah sv. očeta duhovniško učenje in delovanje v teh časih.

Zakon in dobrotelost

V prvem delu govora je papež znova poudaril nekatere splošne dolžnosti duhovnikov v dušnem pastirstvu: skrb za zapuščenost deca, za svetost in trdnost družine. Tu je čutil potrebo sv. očeta, da je še enkrat jasno in nedvoumno ponovil: »Veljavno sklenjen in dovršen zakon med krščeni ne more nobena oblast na zemlji razvezati, niti ne najvišja cerkvena oblast (papež)«. Prepovedal je nadalje karitativno delo Cerkev, ki naj se skuša povsod organizirati za omiljenje premnogih potreb, ki so še vedno na svetu, in neposredno pastirsko delo za duše na prižnici, v spovednici, pri verouku, pri bolnikih, pri osebnem stiku z ljudmi, zlasti z mladino in s tistimi, ki so daleč od Cerkev.

Oznanjevanje resnice

V drugem delu govora je sv. oče najprej omenil, da je določen za predmet letošnjim postnim pridiganjem v Rimu prvi del apostolske vere. »Vi sami veste, kako velika je nevednost v verskih rečeh, kako številne in debele so zmotne v tem oziru ne samo med preprostim ljudstvom, ampak tudi med tako zvanimi »izobraženci«. Predmet pri oznanjevanju vere je katoliški nauk, to se pravi razodetje božje z vsemi resnicami, kar jih ima, z vsemi resnicami, ki jih predpostavljajo, z vsemi posledicami, ki jih prinaša za moralno življenje človeka do samega sebe, do družine in družbe, v javnem življenju in tudi v politiki. Vera in morala tvorijo neločljivo enoto; moralni red, vse božje zapovedi segajo na vsa polja človeškega udejstvovanja brez izjeme; do koder segajo te, sega tudi poslanstvo Cerkev in zato tudi duhovnikova beseda, njegov nauk, njegov nauk, njegov nauk, ki so mu zaupane. Katoliška Cerkev se ne bo dala nikoli zapreti med štiri zidove svetišča. Ločitev med vero in življenjem, med Cerkvijo in svetom je nasprotna krščanski in katoliški ideji.«

V vseh stvareh

Tu je sv. oče dal par prav določenih navodil:

1. Dolžnost in zato tudi pravica Cerkev je poučevati vernike s pisano in v govorjeno besedo, s prižnico in na druge načine o vsem, kar zadeva vero in pravost, in vse, kar se ne sklada s katoliškim naukom in je vsled tega nedopustno za katoličana, bodisi da gre tu za filozofske oziroma verske zmotne ali za namerne, ki jih imajo njihovi razširjevalci, ali pa za moralne nazore o življenju tako poedincev kakor družbe.

Tudi glede volitev...

2. Uporaba volilne pravice je stroga dolžnost, posebno če gre za volitve v ustavodajno skupščino. Zato mora Cerkev to vernikom razložiti.

3. Po italijanskem konkordatu je

duhovnikom zabranjeno udeleževati se političnega življenja, v kateri koli stranki. Tega se hoče Cerkev tudi za naprej strogo držati. Vendar ne more dopustiti, da bi njene služabnike kar meni nič tebi nič dolžili, da uganjajo politiko in jih zaradi tega tudi sodili ter kaznovali.

Zoper zmote v politiki

4. Katoliški duhovnik se ne more kar tako primerjati z državnimi uradniki. Tem država lahko daje predpise o njihovem političnem zadržanju (tu misli sv. oče na neko novo ital. postavbo, ki prepoveduje pod kaznijo uradnikom in duhovnikom zlorabo njihovega službenega mesta v politične svrhe). Z duhovnikom pa je nekaj povsem drugega. Duhovnik ima poslanstvo, ki se razteza na vsa polja moralnega udejstvovanja vernikov. Zaradi tega je dolžan dajati vernikom nasvete tudi glede javnega življenja (politike). Če se pri tem morebiti dogajajo zlorabe, se ne sme še glede tega prepustiti sodbo edinega civilnim oblastem, kajti na ta način se izpostavijo duhovniki napadom od raznih strank, ki niso prijazne Cerkvji, pod lahkimi izgovori, da hočejo ločiti duhovnike od politike. Naj se nikar ne pozabi, da se je ravno tega izgovora, da hoče uamreč odpraviti »politični katoličizem«, poslužil nemški nacizem, ki je v resnici stremel za tem, da bi uničil Cerkev. Pod to pretezo je pognal nacizem zoper Cerkev vsa preganjanja, mučenja in policijsko špijunažo. Zoper te stvari so se moralno branili in se junaško borili tudi s prižnicami, ki njihovo junaštvo danes občuduje ves svet.

Ob teh jasnih besedah sv. očeta je prav, če presodimo in se vprašamo vsi skupaj, duhovniki in verniki, ali smo se pregrešili ter uganjali »politiko«, kakor nam očita, ko smo svarili pred brezbožnim komunizmom, ko smo obsojali nasilje in revolucijo, ko smo kazali na pogubne cilje, ki so jih razni tomlji ljudje imeli pri svojem delu za »svobodo«.

Slovinci pri sv. očetu

Dne 23. marca je sv. oče sprejel v posebni avdijenci skupino 60 slovenskih beguncev, ki so se mu prišli zahvaliti za obilno pomoč, ki jo nudi vsem slovenskim beguncem. Skupino je sv. očetu predstavil jezuit p. Anton Prešeren, ki je že dolgo leta v Rimu slovenski asistent Družbe Jezusove. Prihod sv. očeta v dvorano je pozdravil močan zbor s pesmijo »Ti si Peter...« Nato je zbor zapel še neko našo Marijino pesem, ki jo je sv. oče z velikim zanimanjem poslušal. Ko se je nekaj časa ustavil z begunci, je vsem podelil svoj apostolski blagoslov.

Iz Rima tudi poročajo, da je isti pevski zbor priredil v dvorani župnije sv. Roberta Bellarmina koncert slovenskih pesmi, ki je zelo dobro uspel.

VATIKAN. Prvič, odkar se je Anglija ocepila od Katoliške cerkve, je kralj britanskega imperija Jurij sprejel v avdijenci nove angleške kardinale: Griffina iz Westminstera, Guigana iz Toronta in Gilroya iz Sidneya.

OKNO V SVET

SOVJETSKA ZVEZA je odpoklicala iz Kanade že veleposlanika,

prvega tajnika, vojaškega atašea in nekaj drugih funkcionarjev pri sovjetskem poslanstvu, potem ko se je pojavila vest o vohunjenju glede skrivnosti atomske bombe.

LONDON. Angleški radio je začel z oddajo v ruščini, namenjeno državljanom Sovjetske Zveze, da bo tudi ruska javnost poučena o namelih in ciljih angleške javnosti glede svetovnega položaja. Sovjetsko časopisje le malo ali nič ne poroča o zunanjih narodih. Vsled tega so sovjetski narodi malo ali celo naporno poučeni o tem, kaj se dogaja v zunanjem svetu. To pa povzroča nesporazumljenja in politične napetosti, ki so prvi začetek novih svetovnih zapletljivost. Stiki narodov potem radi bodo blagodejno vplivali na povečano razčiščenje in medsebojno pomirjenje med velikimi narodi, od katerih v glavnem odvisi bodočnost sveta. Zato je le pozdraviti dejstvo, da bodo zdaj obe zapadni Zaveznici oddajali za sovjetske narode novice v ruščini in Sovjetski radio za Anglijo in Ameriko v angleščini.

V INDIJI pa je začelo svoje delo britansko odposlanstvo, ki izjavlja, da je Anglija načeloma že določila svobodo in samoodlobo Indije. Treba bo najti le pripraven način, da se to izvede v sporazumu z indijskimi odposlanci.

Varnostni svet v New Yorku

Zasedanje Varnostnega sveta ZN je bilo 25. marca otvorjeno v New Yorku z dobrodoščilo, ki jo je govoril zbranim delegatom ameriški zunanji minister Byrnes v imenu predsednika Trumana. Seje se vršijo v telovadnici ženskega zavoda »Hunters Colleg«.

Ker se je Perzija pritožila, da so sovjetske čete proti določilom pogodbe še vedno na perzijskih tleh in da to dejstvo pomenja nevarnost za mir, je imel Varnostni svet obravnavati to vprašanje v teh dneh. Toda ruski zastopnik Gromiko je stavil protipredlog, naj se o tem ne obravnava, ker da se Perzija in Sovjeti neposredno pogajajo glede tega umika. Toda angleški in ameriški zastopnik sta podprla perzijski predlog in glasovanje je odločilo z devetimi proti dvema glasovoma, da naj se razprava o perzijski pritožbi sprejme na dnevni red tekočega zasedanja.

Prve dni so razpravljali o načinu, kako se bodo razprave vršile. Sovjetski delegat je javil, da ne bo pristvoval razpravam o perzijskem

FRANCOSKO-ŠPANSKO MEJO bodo odprli za dobo enega meseca, da se bodo mogli vrniti domov francoski in španski potniki, ki jih je zapora meje nepričakovano zatekla v Španiji ali Franciji in imajo potne liste v redu.

Skavti na Češkem

Mladinska organizacija katoliških skavtov na Češkem lepo napreduje. Pred vojno jih je bilo v vsej Češki in Moravski 5000, po vojni pa so narasli na 45.000. Med nemško zasedbo je bila pripadnost temu združenju kaznovana s taboriščem. A mladi skavti se niso bali. Delovali so tajno in mnogo pripomogli, da je Češka edina država v vzhodnem delu Evrope, kjer komunisti nimajo premoči.

JAPONSKA. Po 46 letih so na Japonskem znova vpeljali verouk v šole. Na katoliških šolah je verouk obvezen, na državnih pa samo če to želijo gojenci. Japonska ima torej verouk v šoli, Slovenija pa ne.

TEHERAN. Perzijski radio sporoča, da so začeli Sovjeti z resnimi pripravami za odpoklic vojaštva iz Perzije. — Tudi iz Mandžurije prihajajo poročila, da se ruska armada pripravlja na odhod. Torej le ne bo zaman nova svetovna organizacija ZN, ki potom javnega mnenja blagodejno vpliva na vse mednarodne odnose.

NEW-YORK. Churchill se je vkrcał za povratek proti Angliji na prekoceanski parnik »Queen Mary«. Prej je časnikarjem dal še par izjav, v katerih je zatrdil, da ima veliko zaupanje v »Varnostni svet« ZN, ki te dni zaseda, da je kljub vsemu obéudovanju poguma ruskega naroda nasprotnik komunističnega nazora in da bo španski narod že znal sam najti način demokratičnejše vlade zase, ako se druge države ne bodo mešale v španske notranje zadeve.

BRUSELJ. Belgijski regent princ Karel je po neuspelem ministrovanju socialistične stranke in g. Spaak-a poveril zopet načelniku katoličancu Schrijver-ju nalogo, naj sestavi novo vlado. Brez koalicije med katoličani in socialisti pa tudi zdaj ne bo šlo. Sodelovanje vseh dobromislečih je v današnjih demokratičnih časih nujna zahteva, ako naj bodo vlade zmogljne uspešnega dela.

vprašanju v protest, ker svet ni odločil vprašanja. Vsi drugi delegati pa so sklenili, da bodo kljub temu obravnavali perzijsko vprašanje, ker hočejo spoznati vso resnico o položaju na perzijski meji. Zato so zahtevali razna pojasnila od obeh prizadetih vlad. Vse svet napeto pričakuje, kako se bo vsa ta zadeva razvila.

LONDON. Ministrski predsednik je nele angleškemu civilnemu prebivalstvu, ampak tudi vsem vojaškim edincem naročil največjo pozornost, da ne bi v kakoršni koli obliki trčili hrane, in naj ne jemljejo več iz svojih zalog, zlasti ne kruha, razven kar je nujno potrebno in za vojaške predpisane. Vsak prihranjen košček kruha obvarje drugega človeka pred stradanjem. Vprašanje prehrane je torej zelo resno in štedenja se bo moral letos ves svet najnatančneje držati. Če bodo v Angliji jedli ržen kruh, ne tožimo mi nad črnimi, ki se je spet pojavil v pekarnah.

BOLGARIJA. Odstopila je bolgarska vlada, da se bo postavila na demokratičnejšo podlago. Opozicija zahteva, da minister notranjih poslov v bodoče ne sme biti več komunist in da se čimprej razpišejo nove preste volitve z več volilnimi listami.

IZ SLOVENIJE. Ker ne morejo učiti verouka v šolah, so te dni objavili poziv na starše v ljubljanski škofiji, naj vpišejo otroke h krščanski nauku, ki se bo začel učevati v cerkvi.

V ŠKOFJI LOKI so imeli zadnje tri dni pusta 40 urno pobožnost, ki se je je udeleževalo prav veliko vernikov.

Tridnevica za dekleta

V pripravo za Veliko noč bo v zavodu Notre Dame tridnevica za dekleta s sledečim sporedom: ponedeljek, torek in sredo (8. 9. in 10. aprila), zvečer ob 7. uri govor in biagoslov. V četrtek 2. aprila zjutraj ob 7. uri sklep.

JUGOSLAVIJA. Finančni minister je predložil zbornici proračun za l. 1946. Stroškov je predvidenih okroglo 34 milijard dinarjev, od tega gre za vojsko 10 milijard in pol. Kako se bodo ti stroški krili? Iz dohodkov države skoro 21 milijard, iz dohodkov federativnih republik 13 milijard.

Maršal Tito je prišel domov s svojega potovanja v Varšavo in Prago. Kakor s Poljsko, tako je tudi s Češkoslovaško vlado sklenil prijateljski pogodbo. Londonski tisk piše, da države Vzhodne Evrope le preveč obračajo hrbet zahodnim državam, katerim so bile in so toliko dolžne za pomoč pred vojno, med njo in sedaj.

Jugoslovanske oblasti javljajo, da je 13. III. prišel po dolgem iskanju v jugoslovanske roke general Draža Mihajlovič, ki je obdolžen sodelovanja z Nemci in boja proti partizanom. Do leta 1944 je Mihajlovič podpiral Anglijo, potem pa je Churchill odločil, da se mu vsa podpora ukine in da bodo Angliji podprli le maršala Tita, ker se Mihajlovič ni boril proti okupatorju. Ker nam zakulisne intrige, ki so Churchilla privedle do tega sklepa, niso znane, se vzdržimo vsakega komentarja.

NEW YORK. Zadnji mož, ki ga je Churchill obiskal, predno se je vkrcał za povratek v domovino, je bil lewjojski nadškof kardinal Spellman.

TRANSJORDANIJA je postala nova muslimanska neodvisna država, ko je podpisala 22. marca z Anglijo v Londonu pogodbo medsebojne pomoči. Po prvi svetovni vojni je Anglija dobila mandat, da začasno upravlja to ozemlje.

RIM. Italija je dobila prvo zračno zvezo z Londonom in Atenami potom tedenskih poletov angleških rakoplovo v obeh smereh. Vozni listek za Atene stane 12.600.— lir, za London pa 24.300.— lir. Zaenkrat se mi navadni zemljani še ne bomo vozili s takimi sredstvi.

LONDON. Otvorili so največje letališče na svetu s tremi vzletišči, od katerih meri najdaljše celih 2000 m, široko pa je 270 m. To letališče bo služilo za zračno zvezo Anglije z obema Amerikama in bo promet na njem znašal do 160 letal na dan.

ITALIJA se pripravlja na volitve v konstituanto, ki so določene za 2. junija.

Pred splošnimi volitvami se vršijo po državi občinske volitve. Stranke so se dogovorile, da se bodo vzdržale nasilja pri agitaciji in samem volivnem dejanju. In res poročajo prefekti, da se vse vrši mirno. Volivna udeležba je precej povoljna — nekako 70 od sto upravičencev oddaja svoje glasove, tudi ženske se pridno poslužujejo te svoje nove pravice. To je nekaka večja in priprava ljudstva na bodoče volitve v konstituanto. Krščanska demokratična stranka se dobro uveljavlja pri teh volitvah.

Dober začetek

V žari, v katero bodo metali člani Varnostnega sveta v New Yorku svoje glasove, so ob začetku zasedanja našli listek s sledečimi besedami: »Bog naj bo z vami vsemi in z vsakim članom Združenih narodov! Po vašem plemenitem delu naj On nakloni nam in vsemu svetu dolgostrajen mir!«

Vrstice je napisal delavec, ki je žaro napravil. Njegove želje so prav gotovo želje vseh plemenitih ljudi. Bog ga usliši!

Lekcije

iz ruščine, angleščine, francoščine in italijanščine po zmernih cenah. Podrobnosti na uredništvu.

Cerkvene kazni ter komunistične organizacije

„Ker je komunistični nauk tako zelo nasproten nauku Kristusovega, da celo taji Boga in posmrtno življenje, ker je sv. oče Pij XI. tako odločno obsodil ta nauk in njegove posledice v encikliki »Divini Redemptoris« z dne 19. marca 1937., hi želel vedeti, kakšni so cerkveni predpisi in cerkvene kazni glede onih katoličanov, ki se oklenejo tega nauka in se vedoma ter prostovoljno vpišejo v komunistično partijo KP.« Tako nam piše nekdo. Dajemo mu naslednji odgovor:

Komunističnega svetovnega nazora ni obsodil šele Pij XI. v okrožnici iz l. 1937., ampak že sto let pred njim je Pij IX. ta nauk obsodil ter napisal, da bo ta znota, ako se bo uveljavila, porušila do temeljev vsako pravo, ustanovo, lastnino in človeško družbo samo (Okrožnica »Qui pluribus«, 9. novembra 1846). Leon XIII. je v okrožnici »Quod apostolice muneris« z 28. dec. 1878. označil komunizem kot »smrtonosno kugo, ki se razleza po notrajšini človeške družbe in jo spravlja v skrajno nevarnost.«

Določila sv. Cerkve glede vernikov, ki se vpišejo v protijerska društva, so jako stroga. Cerkev zakonito določa v kan. 2335: »Kateri se vpišejo v frimasonsko društvo ali v druga društva iste vrste, ki rovarijo proti Cerkvi ali proti zakonitim državnim oblastem, zapadejo s tem izobčenju, ki je preprosto pridržano apostolski stolici.«

Ta kanon ne imenuje izrečno komunizma, a ga gotovo vključuje. Ni dvoma, da spada komunizem v na splošno označena »društva iste vrste«. Kdor preštudira frimasonstvo in komunizem, lahko spozna, v kako tesnem sorodstvu sta obe gibanji. Videl bo, da je komunizem v razštetih stvareh gola kopija frimasonstva. Sicer pa zadenejo v živno komunizem, kot smo ga tudi mi osebnostno spoznali v zadnjih časih, nadaljnje besede: »društva, ...ki rovarijo proti Cerkvi ali proti zakonitim državnim oblastem.«

Komunizem zanikuje duhovnost in posmrtnost, uči grobi materializem in tuzemsko izživljanje. Proglša torej praktično brezboštvo, s čimer je nujno združen odpad od vere. Glede odpadnikov pa določa cerkveni zakonik v kan. 2314: »Vsi odpadniki od krščanske vere in vsi ter posamezni krivoverci ali razkolniki zapadejo že s samim kaznivim dejanjem (ipso facto) v izobčenje.« »Odveza od izobčenja je pridržana na poseben način apostolski stolici« — seveda ako se spreobrnejo in se hočejo zopet vrniti v naročje sv. Cerkve.

Cerkvena kazen izobčenja ima naslednje pravne učinke: izobčenec izgubi pravico biti navzoč pri bogoslužnih opravilih, ne sme sprejemati zakramentov — ako je duhovnik,

izgubi pravico deliti sv. zakramente — ni več deležen odpustkov, priprošenj ter javnih cerkvenih molitev, ne more biti več boter pri sv. krstu in pri sv. birni in nima več pravice do cerkvenega pogreba. Izobčenec je tako dejansko izključen iz občestva vernikov.

Da pa zapade kdo tako težki kazni, je treba, da je kaznivo dejanje (vpis v prepovedano društvo, odpad od vere) res zunanje, veliko, dovršeno in združeno s trdovratnostjo (kan. 2342).

Ti pogoji nam morajo stati pred očmi, če hočemo pravilno rešiti zapleteni problem, ali so izobčeni vsi em, ki so se vpisali v KP ter v SKOJ.

Možnosti so naslednje:

1. Kdor je dobro vedel, da je komunistični nauk brezbožen in protijerski ter da hoče komunistična organizacija spraviti ljudi ob vero, pa se je vseeno vpisal v KP, in to prostovoljno, brez vsakega pritiska ali grožnje, je zapadel pod kan. 2335 ter je izobčen. Ako zavestno in trdovratno zagovarja komunistične nauke, zlasti materialistično pojmovanje življenja, ter skuša te nauke širiti med ljudi, pade tudi pod kan. 2314. in je formalno odpad od vere.

2. Nekateri so se vpisali v KP, čeprav so sumili, da je komunizem sovražna veri in Cerkvi, ali so to celo vedeli, toda storili so to pod pritiskom zunanjih okoliščin, mogoče radi strahu ter odkritih groženj, torej prisiljeni. S tem so pač grešili, verjetno pa niso zapadli izobčenju, ker jim je manjkala trdovratna zloamernost in nepokorščina. Grešili pa so, ker so izdali svoje prepričanje ter se izkazali slabiše in zlasti ker so dali drugim pohajšanje. Njih greh je tem težji, čim bolj so bili podučeni o bistvu komunizma — čim manjši je bil pritisk od zunanja.

3. Kdor se je pa vpisal v komunistično organizacijo, ne da bi sploh vedel, kakšne cilje ima, ni zapadel izobčenju. In taka je velika večina naših ljudi. Saj so jim zagotavljali, da je sprejem v KP posebna odlika, ki jo komunizem daje le najbolj zavednim Slovincem. In kdo ni hotel veljati v zadnjih letih za zavednega Slovence ali med mladino za zavednega in borbenega omladinca? Tako so naši dobri in nič hudega sluteči verniki vstopali v komunistično organizacijo.

Sv. Cerkev ima usmiljenje z njimi in zato jih ne kaznuje takoj z izobčenjem. Terja pa, da vsi tako zapeljani verniki pretržejo kar najhitreje vsako zvezo z brezbožnimi organizacijami in se odpovedo KP in SKOJ ter popravijo pohajšanje, ki so ga hote ali nehote dali s tem, da so podpirali od Cerkve tako slovesno in ponovno obsojeno komunistično znoto.

Domače novice

Trije izdajalci

morda še kaj hujšega, so danes med goriško duhovščino, tako je dekretiral gospod Boris Kraigher, kakor beremo v Primorskem dnevniku.

Najbrže zato, ker so se drznili iti pred zavezniško komisijo brez dovoljenja OF. — Člani komisije, med njimi tudi ruski zastopnik, bi znali povedati, kako so ti izdajalci izdajali, a tajnost veže nas vse, komisija in zaslusnice. To dobro ve g. Kraigher in to porablja, da zopet udari proti duhovnikom. Braniti se ne morejo, lepa prilika se mu nudi: lep po njih!

Obvozažiti pri ljudstvu duhovnike — to je princip pekla in vseh, ki peklu služijo.

Naj si g. Kraigher zapomni, da goriška duhovščina »izdaja« (po Kraigherjevi terminologiji) svoj narod že od leta 1919 dalje in ga bo še naprej vkljub nevhvalečnosti zapeljancev iz naroda samega in vkljub vsej jezici njegovih novih odrešenikov.

Zavezniška komisija

Ko si je komisija ogledala Istro in obiskala njena središča, je 26. marca okrog enajste ure prispela v Gorico. Spremljali so jo časniki. Takoj po prihodu je začela sprejemati razne zastopnike, kar je nadaljevala tudi naslednji dan. Medtem pa je šla tudi na deželo: v Dolenje v Brda — na skrajno mejo Slovenec; po Soški dolini je šla do Dobljarja, bila je v Mirnu in obiskala Brda.

Povsod so je sprejemali z velikim navdušenjem. Člani komisije so se zelo zanimali za naše stare narodne pesmi in naše lepe stare običaje. V Gorici je bilo mnogo demonstracij, mnogo zastav in mnogo hrupa. Naše zastave je onečala rdeča komunistična zvezda.

Komisija je izdala uradno izjavo, da so vsa poročila po časnikih o njenih izjavah popolnoma neutemeljena.

Tomaj

Dragi Slov. Primorec! Zelo si nam dobrodošel, ker govoriš odkrito in pešeno. Ti nam govoriš iz srea v srea, zato te težko pričakujemo vsak teden. Posebno si zanimiv, kadar kaj prineseš iz naše vasi. Zal da nisi tudi tega povedal, da so igralci našega društva »Domen« tako pogodili, da so ga morali štirikrat ponoviti. Tako se ljudje zanimajo za kršč. kulturne vrednote.

Tomajski može in fantje so sveto priznavali dan sv. Jožefa. Lep zgled so dali celi okolici, ko so počasi in pobožno prihajali pred obh. mizo.

Pred cerkvijo so na lipo pribili voščilo: Sv. Jožef 1946. Vsem Jožefom in Jožefam vaški odbor izraža voščila.

Smrt sovraštva - moč ljubezni.

Tajnik: dobrotelja

Predsednik: čistavest.

Jožefi in Jožefe so se radovali, ko so prebrali iskreno in priprosto voščilo. Od mraka do pozne noči so odmevale po vasi narodne pesmi. Posebno vlogo so pač peli te praznovaleci godu. Sladka kraška kapljica je vsako toliko gasila žejo in dajala pogum.

14. marca smo poročali, da je neki tovariš žalil vaščane in zlasti našo mladino. Z veseljem zabeležimo, da se je omenjeni tovariš spet vrnil in popravil progresek.

Zapotok

Po skoro dvajsetih letih smo dobili zopet svojega dušnega pastirja. Sprejeli smo ga na svečnico zelo veselo in slovesno. »Oče županov« ga je pod slavelokom pozdravil v imenu nas vseh in mu obljubil vso našo pomoč v teh hudih časih, čeprav nas je malo, niti tri sto duš ne. Zakaj mi se zavedamo, kaj se pravi biti brez dušnega pastirja, saj smo bili sirote 20 let. Veseli smo svojega gospoda tudi zato, ker je sedaj naša vasica kakor prenovljena: imamo šolo, krščanski nauk, pevski zbor, moški in mešani po potrebi. Še župna cerkev se nam zdi lepša, ko je v njej vsak dan sv. maša. Da bi le zmeraj ostal naš gospod pri nas.

Sedlo

Za sveti Jožef smo imeli v naši fari tridnevno. Pridigal je kapucin p. Fidelis. Udeležba je bila zelo lepa. Tudi moški so opravili velično dolžnost, ki je nekateri niso mogli opraviti že več let med vojno. Take duhovne prireditve so nam zelo potrebne in koristne, da se vsaj malo zberemo in pomislimo na dušo.

TRST. Kot posnemamo iz časopisov, je urednik tržaškega lista »Vita Nuova« don Beari umaknil tožbo zoper Jurija Jaksetiča, svoječasnega odgovornega urednika lista »Il Lavoratore«. Tožbo je prizadeti vložil zaradi razžaljenja časti, ker so ga v listu krivično napadli. Sedaj je tožbo umaknil iz raznih razlogov.

Ob tem slučaju je vsekakor zanimivo ugotoviti časnikarsko resnost nekega dela tržaškega časopisja. Odgovornega urednika »Primorskega dnevnika« g. Korena sta tožila zaradi razžaljenja časti dva duhovnika: č. g. Zavavlav in Zorn. Isti list je ZVU za nekaj časa uknila, ker njegov odgovorni urednik ni držal dane besede. Odgovornega urednika od »Il Lavoratore« Jaksetiča je tožil don Beari. Sedaj je imel novi urednik tega lista, g. Gasparini tožbo od strani ZVU, ker je objavil neresnične vesti. Obsodili so ga na 100.000 lir.

In vse to v manj kot enem letu izhajanja. Lep rekord.

Najgrša pregreha in najlepša čednost

Med najtežje boje, ki jih moramo z božjo pomočjo izvojevati, so boji za ohranitev svete čistosti. Strasti, ki obetajo največ naslad, so ravno nečiste strasti. Gorje mu, kdor se jim pravočasno ne upre. Sveti Alfonz pravi, da se največ ljudi večno pogubi radi nečistosti. Po navadi ima ta strast še druge raznovrstne grehe v spremstvu, a tudi sama ogroža obstanek človeškega rodu, ako se ne obvlada in ne potisne v določene meje pravilnega zakonskega življenja.

Zgodovina uči, da nečisti narodi propadajo, ako se je ta strast splošila. Ravno tako hirajo stanovi, družine in posamezniki, ako postanejo sužnji greha, ki bi se med kristjani še imenovati ne smel.

Bog je slovesno prepovedal nečistovanje, ko je dejal: »Ne nečistuj!« Ni pa le dejanje samo grešno, temveč vse, kar vanj vodi, nanj pripravila in ga omogoča. Kako lepe so čiste duše pred Bogom in pred ljudmi! Nasprotno pa, kako so pomilovanja vredne tiste duše, ki so omadeževane od nečistosti in tako zaslužene, da se ne morejo več osvoboditi. Take čaka večno pogubljenje, ker nič nečistega ne more priti v nebesa in ker le tisti bodo Boga gledali, ki so čistega srca.

Da pridemo do čistega rodu, morajo že mladeniči in dekleta, ki se mislijo poročiti, čisto in zdržno živeti. Dokazano je namreč, da se neukročene strasti kaj lahko prenašajo na potomce, kakor prehajajo zelo lahko tudi čednostna razpoloženja nanje.

Pred zakonom je obema spoloma zdržnost zapovedana pod težkim grehom. V zakonu so za spolno udejstvovanje postavljene od Boga meje, ki se brez krivde ne smejo nikdar prekoračiti. Zlobno prepričevati spočetje in tako ovirati božje načrte in namene pomeni belo kugo, ki se grozno maščuje. Umoriti življenje v vsaki dobi nosečnosti pa je zločin, ki ga Cerkev kaznuje z izobčenjem.

Darovi

N. N. preplačilo 80, zbirka iz Vipave 70, dr. K. preplačilo 46, Marijina družba Sedlo 200, resnicoljubna iz Banjške 100, iz požgane kraške vasi dve sestri 200, v znak protesta, ker je bila 9 ta številka našega katoliškega tednika sežgana, darujejo čitatelji iz Deskel 1350, inženir, ki se veseli, da v naši deželi še kdo resnično govori, L. 200, Bog plačaj!

Odgovorni urednik msgr. ALOJZIJ NOVAK
Tiskano z dovoljenjem A.I.S.
Tisk. G. Lucchi - Gorica

Nazadnjaki

Neki profesor je rad udaril po duhovnikih. V šoli je večkrat ponavljal: »Duhovniki so krvosesi človeške izobrazbe, škodljivci znanosti in umetnosti, oviraleci vsakega napredka, mračnjaki in nazadnjaki.«

Med učenci je bil tudi nadarjen fant, ki se je bil naveličal profesorjevih napadov na duhovnike. Ob neki priliki se je spustil z njim v pogovor.

»Gospod profesor, mučijo me težki znanstveni dvomi. Prosil bi vas razjasnitve.«

»Drage volje vam pomagam, mladi prijatelj! Kar povejte mi vaše težave.«

Kdo je ohranil stare klasike

»Prevesem bi rad vedel, kdo nam je ohranil stare klasike, da se niso izgubili v nevarnih časih zgodnjega srednjega veka, ko so barbari uničili skoraj vso kulturo?« (Klasike imenujem dela grških in rimskih pisateljev starega veka).

»To je vendar splošno znano dejstvo! Redovniki po samostanih so jih prepisovali in jih na ta način

rešili pozabe.«

»A tako, redovniki!«
»Pa da! V prvi vrsti benediktinca«, potrdi profesor.

»Torej menih? Duhovniki? Ti so ohranili klasične spise. To pa je moralo biti strašno naporno delo. Koliko bi jih lahko zbolelo na pljučih, ko so morali dan za dnem in leto za letom vdihavati debeli prah po mračnih knjižnicah! Kaj ne, gospod profesor, to je bilo v dobi, ko često niti vladarji niso znali podpisovati svojega imena? In v teh čudnih časih so svojevrstni samostanski bratje našli veselje v tem, da so črko za črko prepisovali Livija, Cezarja, Cicero, Horacija itd. Mar so res vsi ti skrbno prepisani rokopisi delo pobožnih menihov? Saj je vendar vsaka posamezna črka kakor nastikana, začetne črke pa so prava mojstrska dela! O ti duhovniki!«

Čigav je zemljevid?

»Toda dovolite, gospod profesor, da nadaljujem! Ali je res, da bi brez duhovnikov ne bilo niti Kristofa Kolumba in njegove Amerike in drugih, ki so odkrili nove zemlje? Pripovedujejo namreč, da je samostanski brat fra Mauri že leta 1450. izrisal ono znamenito zemljepisno karto, ki je Kolumbu vzbudila mi-

sel na veliko potovanje v Ameriko?«

»Je tako, mladenič«, odgovori nekako tesnobno profesor, »četudi pri tem ne smemo pozabiti, da bi tisti zemljevidi mogli prav tako dobro izrisati kdo drugi.«

Kdo je vpeljal arabske številke?

»O gotovo, gotovo! Čudno, da se je ta lepa misel rodila ravno v glavah samostanskega brata? — Bral sem tudi, da je bil neki papež tisti, ki je namesto neenotnih rimskih vpeljal v računstvo arabske številke.«
»Da, Silvester II. To bi gotovo storil kdo drugi. Je pač samosvoja vsiljivost duhovnikov.«

Kdo je iznašel daljnogled?

»Nekaj sem čul, da je duhovnik iznašel prvi daljnogled in prvi mikroskop (drobnogled). To pa gotovo ni res? Ali naj vse dobro pride od duhovnikov?« je šaljivo pripomnil fant.«

»Dejstvo se ne da zanikati. Oba instrumenta je izumil frančiškan Roger Bacon. Opomnim le, da je bil Bacon moderen redovnik, ne pa omejen nazadnjak v srednjeveški kuti.«

»Pa je vendar umrl že leta 1292. Torej so že takrat živeli moderno

misleči duhovniki?«

Kdo je prvi učil, da se zemlja vrti okrog sonca?

»Še nekaj! Kajne, prvi, ki je učil, da se zemlja giblje okoli sonca in ne obratno, ni bil Galileo Galilei?«

»Naravno da ne, temveč Kopernik.«

»Torej zopet duhovnik. A zatrjujejo celo, da je že sto let pred njim regensburški nadškof Regiomontanus učil isto.«

»Možno« je hladno pritrtil profesor, Akademik pa je vljudno nadaljeval:

Zlati vek Leona X.

»Prosim še malo potrpljenja, gospod profesor! Zakaj se ona doba, ko je bila znanost in umetnost ter literatura v polnem razcvetu, imenuje zlati vek Leona X.?«

»Zakaj? Ker je papež Leon X. izredno podpiral učenjake, umetnike in pisatelje.«

»Kako je to mogoče? V kolikor je meni znano, je bil Leon X. poglavar katoliške Cerkve!«

»Fant moj, zdi se mi... vi hočete.«

»...rešiti se svojih dvomov, svojih morečih dvomov, gospod profesor, jaz duhovnikov ne morem obsoditi za nazadnjake, dokler tu ne pridem da jasnosti.«

Prve ljudske šole, prve gluhozemnice

»Ali naj nadaljujem z vprašanji, gospod profesor? Je res prve ljudske šole ustanovil Janez de la Salle?«

»Kajpada, Francoz de la Salle!«
»Duhovnik de la Salle, svetnik?«
»Mhm! duhovnik... svetnik.«

»... in da so redovniki prvi učili ljudstvo smotrno in umno obdelovati zemljo?«

»Seveda, redovniki... v glavnem.«

»... in da se je Španec Pedro de Ponce prvi zavzel za gluhozemne in za njim de l'Épée?«

»Tčno! Španec de Ponce, potem de l'Épée!«

In kdo še?

»Menih de Ponce in duhovnik de l'Épée! Čudno! Ali ni bilo dovolj, da je samostanski brat Schwarz iznašel smodnik, redovnik Guido d'Arezzo odkril tonsko lestvico, neki bavarski redovnik v Tegernsu situkanje na steklo, jezuitski oter Cavalieri zakone mnogobarvnosti in jezuit Secchi spektralno analizo?«

»Moj dragi prijatelj, če ste samo zato začeli z razgovorom, da me jezite, ... grom in strela!...«

(Nadaljevanje sledi)